

Flerspråkighet inom småbarnspedagogiken

Hur pedagoger och specialpedagoger inom småbarnspedagogik stödjer
nyanlända barns språkutveckling

Sandra Bengs

Magisteravhandling i specialpedagogik
Fakulteten för pedagogik och välfärdsstudier
Åbo Akademi
Vasa, 2022

Abstrakt

Författare	Årtal
Sandra Bengs	2022
Arbetets titel	
Flerspråkighet inom småbarnspedagogiken- Hur pedagoger och specialpedagoger inom småbarnspedagogik stödjer nyanlända barns språkutveckling	
Publicerad avhandling för magisterexamen i specialpedagogik	Sidantal (42)
Vasa: Åbo Akademi. Fakulteten för pedagogik och välfärdsstudier	
Referat	
<p>Avhandlingens syfte är att öka kunskapen om flerspråkighet i daghemskontext. Det specifika syftet är att undersöka hur pedagoger och specialpedagoger med svenska som verksamhetsspråk stödjer nyanlända barns språkutveckling från tidig ålder (1– 6år).</p> <p>Mina forskningsfrågor är:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Vilka arbetssätt, metoder och material använder pedagoger och specialpedagoger för att stödja nyanlända barns språkutveckling? 2.Vilka möjligheter och utmaningar upplever pedagoger och specialpedagoger med flerspråkighet inom småbarnspedagogisk verksamhet? <p>I min undersökning har jag använt mig av en kvalitativ metod med intervjuer som datainsamlingsmetod. Jag har använt mig av semistrukturerade intervjuer. I intervjuerna deltog fyra pedagoger inom småbarnspedagogik och två specialpedagoger. Som analysmetod har jag använt mig av innehållsanalys. När jag analyserade respondenternas svar kunde jag urskilja resultat kategorier för varje forskningsfråga.</p> <p>Resultatet visar att respondenterna använder sig av konkreta arbetssätt vid stödjandet av språkutvecklingen. Respondenterna använder visuellt stöd som bilder och tecken som stöd.</p>	

Det framkommer i resultatet att personalen på fältet har ett bra samarbete med specialpedagogerna och att de prövar olika lösningar tillsammans.

Resultaten visar vidare att respondenterna är medvetna om möjligheterna som finns med flerspråkiga barn i småbarnspedagogiken men även att det finns en del utmaningar. Respondenterna lyfter upp kulturkrocken som en utmaning och att de skulle önska information om barnens bakgrund innan de börjar vid daghemmet. Respondenterna känner sig otillräckliga och anser det skulle behöva finnas mera vuxna som stödjer de flerspråkiga barnen från tidig ålder.

Sökord / indexord

Småbarnspedagogik, flerspråkighet, nyanlända barn, varhaiskasvatus, monikielisyys, Early childhood education and care, multilingualism

Innehåll

1. Inledning.....	1
1.1. Bakgrund och val av ämne	1
1.2. Syfte och forskningsfrågor	3
1.3. Centrala begrepp	3
2. Teoretiska utgångspunkter.....	5
2.1. Flerspråkighet	5
2.2. Flerspråkig språkutveckling.....	7
2.3. Språkstödjande arbetssätt.....	8
2.3.1. <i>Lek med språket</i>	9
2.3.2. <i>Lära sig språk</i>	10
2.4. Nyanlända barn i småbarnspedagogiken	12
2.4.1. <i>Specialpedagogernas delaktighet</i>	13
2.5. Föräldrasamarbete.....	14
3. Metod.....	16
3.1. Syfte och forskningsfrågor	16
3.2. Kvalitativ metod	16
3.3. Intervjuer som datainsamlingsmetod	17
3.4. Deltagare, urval och genomförande.....	18
3.5. Databearbetning och kvalitativ innehållsanalys	19
3.6. Tillförlitlighet, trovärdighet och etiska aspekter	20
4. Resultat.....	22
4.1. Arbetssätt, metoder och material som pedagoger och specialpedagoger använder för att stödja nyanlända barns språkutveckling	22
4.1.1. <i>Visuellt stöd</i>	23
4.1.2. <i>Digitala verktyg</i>	24

4.1.3. <i>Ordkunskap</i>	24
4.1.4. <i>Speciallärarstöd</i>	25
4.2. Möjligheter och utmaningar med flerspråkighet enligt pedagoger och specialpedagoger inom småbarnpedagogisk verksamhet.....	27
4.2.1. <i>Språket</i>	28
4.2.2. <i>Kultur</i>	29
4.2.3. <i>Samarbete med vårdnadshavarna</i>	31
5. Diskussion	33
5.1. Resultatdiskussion	33
5.1.1. <i>Arbetsätt, metoder och material som pedagoger och specialpedagoger använder för att stödja nyanlända barns språkutveckling</i>	33
5.1.2. <i>Möjligheter och utmaningar med flerspråkighet enligt pedagoger och specialpedagoger inom småbarnpedagogisk verksamhet</i>	34
5.3. Metoddiskussion.....	36
5.3. Pedagogiska implikationer och förslag på fortsatt forskning	37
Källor	38
Tabeller	
Tabell 1	18
Figurer	
Figur 1	22
Figur 2	27
Bilagor	
Bilaga 1 - Intervjuguide	

1. Inledning

Detta kapitel behandlar bakgrunden och valet av tema för avhandlingen. Vidare presenteras forskningsfrågorna och syftet samt centrala begrepp.

1.1. Bakgrund och val av ämne

Inom småbarnspedagogiken möter pedagoger flera barn som har olika modersmål. Barnen kan vara enspråkiga, tvåspråkiga, flerspråkiga eller vara från en annan kultur. Andelen barn som kommer från andra kulturer ökar hela tiden i Finland. Jag har själv arbetat på ett daghem där många nyanlända barn tagits emot under de senaste åren. Den erfarenheten ledde mig in på avhandlingens tematik det vill säga hur personalen på bästa sätt stödjer flerspråkiga barn med ett annat språk än svenska eller finska som modersmål. Finland har blivit ett alltmer mångkulturellt land och flera familjer med annat språk än svenska som modersmål sätter sina barn i finlandssvensk dagvård (West, 2016). Flerspråkighet kan medföra möjligheter och utmaningar inom småbarnspedagogiken. Det är också ett aktuellt tema just nu och det blir allt vanligare med nyanlända familjer i Finland.

Sandell Ring (2021) skriver att de nyanlända barnen kan tala ett eller flera språk och ibland kan det vara svårt för barnen att urskilja språken från varandra. En viktig uppgift man har som pedagog inom småbarnspedagogiken är att stödja barnens alla språk från tidig ålder. För att barns språk skall kunna utvecklas behöver barnen stöd från både pedagoger och vårdnadshavarna. Språket har en viktig betydelse för barnen och hjälper barnen att vara delaktiga och kunna kommunicera.

Salameh (2018) skriver att pedagogerna inom småbarnspedagogik behöver uppmuntra barn att använda språk och bli medvetna om sitt språk. Språket är en stor del av barnens utveckling och lärande. I en studie av Hansell m.fl. (2020) visade det sig att språkmedveten verksamhetskultur samt språkmedvetna arbetssätt fortfarande är utmaningar inom småbarnspedagogiken. För att flerspråkiga och nyanlända barn skall lyckas i sin skolgång är det viktigt att pedagogerna förhåller sig positiva till ett språk och- kunskapsutvecklande arbetssätt menar Sandell Ring (2021). Med ett språk och- kunskapsutvecklande arbetssätt

menas att pedagogen ger barnen tillgång till ett brett språk och detta kan göras genom att stötta barnen och se barnen som kompetenta individer.

Resultaten i en utvärdering som Repo m.fl. (2019) har utfört visar att det finns brister i hur pedagoger stödjer barns språkutveckling. Eftersom Sandell Ring (2021, s. 198) konstaterar att ”pedagogernas kompetens, engagemang och förmåga är de största faktorerna för barns lärande” är det viktigt att undersöka detta aktuella ämne inom småbarnspedagogiken.

I styrdokumentet för småbarnspedagogik i Finland skrivs det att barnens kulturella och språkliga bakgrund skall implementeras och ses som en resurs i daghemsverksamheten. I *Grunderna för planen för småbarnspedagogik 2022* (Utbildningsstyrelsen, 2022) konstateras att flerspråkiga barn har rätt till att utveckla sitt eget modersmål och lära sig verksamhetsspråket som används i daghemmet med hjälp av pedagogerna. För att detta skall kunna genomföras behöver pedagogerna vara medvetna om flerspråkighet, och hur pedagogerna ska stödja flerspråkiga barn. Pedagogerna inom småbarnspedagogiken behöver ha kunskap om olika kulturer och åskådningar för att kunna sätta sig in i olika livssituationer.

I *Grunderna för planen för småbarnspedagogik* (Utbildningsstyrelsen, 2022) konstateras att pedagogerna behöver vara språkliga modeller för barnen och att pedagogerna skall uppmuntra barnen att använda sitt språk. Barnens språkliga färdigheter skall beaktas i daghemsverksamheten och varje barn har rätt att tillägna sig olika språk. Barnen skall ha rätt att uttrycka sig i en språkvänlig miljö med pedagoger som språkliga förebilder.

Sopanen (2019) har skrivit en artikel om språkmedvetenhet i det småbarnspedagogiska arbetet och intervjuat pedagoger i Finland. Resultaten visade att det fanns en osäkerhet hos pedagogerna i fråga om hur de skall stödja flerspråkiga barn och att det kunde bero på att pedagogerna inte har fått tillräckligt med fortbildning inom flerspråkighet. Däremot visade det sig att pedagogerna var nyfikna på och medvetna om flerspråkighet och att flerspråkighet blir allt vanligare men att kunskapen om flerspråkighet fattas.

Sjöberg och Lindgren (2019) har gjort en studie kring pedagogernas arbete kring flerspråkighet i daghemsverksamheten. I denna studie framkom liknande resultat som i Sopanens (2019) artikel. Pedagogernas inställning till flerspråkighet är positiv men det finns för lite hjälpmedel att stödja flerspråkiga barn med. Sjöberg och Lindgrens (2019) resultat visar att pedagogerna upplever att de behöver mera kunskap om flerspråkiga barn och hur man bygger upp en flerspråkig daghemsverksamhet redan från tidig ålder.

Enligt forskningen verkar det sig finnas en osäkerhet bland pedagogerna ute på fältet när det kommer till flerspråkighet. Vidare det finns sparsamt med forskning kring hur

pedagoger stödjer flerspråkiga barn i daghemsverksamheten. Avsikten med avhandlingen är att bidra med kunskap om detta.

1.2. Syfte och forskningsfrågor

Det övergripande syftet är att öka kunskapen om flerspråkighet i daghemscontext. Det specifika syftet är att undersöka hur pedagoger och specialpedagoger med svenska som verksamhetsspråk stödjer nyanlända barns språkutveckling från tidig ålder (1–6år).

Följande forskningsfrågor formulerades:

1. Vilka arbetssätt, metoder och material använder pedagoger och specialpedagoger för att stödja nyanlända barns språkutveckling?
2. Vilka möjligheter och utmaningar upplever pedagoger och specialpedagoger med flerspråkighet inom småbarnspedagogisk verksamhet?

1.3. Centrala begrepp

Jag redogör några centrala begrepp som förekommer i avhandlingen. Begreppen är pedagog, specialpedagog, språkstödjande arbetssätt, tvåspråkighet och flerspråkighet.

Med *pedagog* inom småbarnspedagogik och *specialpedagog* inom småbarnspedagogik avses yrkespersoner som arbetar inom småbarnspedagogik som lärare (Utbildningsstyrelsen, 2022). Jag har valt att använda pedagoger i stället för lärare eftersom alla som arbetar som lärare inte alltid är behöriga lärare.

Björk-Willen (2018) beskriver *språkstödjande arbetssätt* som ett sätt där man stödjer barnens språkutveckling. För att barnens språkutveckling skall gå framåt behöver barnen få möjlighet att utveckla sitt eget språk i olika lärmiljöer samt komma i kontakt med olika språk för att utveckla ett nytt språk.

Tvåspråkighet och *flerspråkighet* är i korthet samma sak menar Björk-Willen (2018) och Sandell Ring (2021) men det finns en liten skillnad. När man talar om *tvåspråkig* menar man att individen behärskar två språk men om en individ är *flerspråkig* kan individen klara av mera än två språk. Jag använder ordet *flerspråkig* i min studie när jag skriver om individer som

behärskar mer än ett språk. För en del flerspråkiga barn kan det hända att de möter ytterligare ett nytt språk när de börjar på daghem. Dessa barn kallas *successivt tvåspråkiga* eftersom barnen redan har ett utvecklat modersmål, men verksamhetsspråket som används i daghemmet är inte barnens modersmål (Sandvik & Spurkland, 2015).

Med *simultant tvåspråkiga* barn menas att barnen lär sig två språk samtidigt i sin uppväxtmiljö. När ett barn byter mellan olika språk när hen talar och kommunicerar kallar man det kodväxling. Detta är vanligt i flerspråkiga miljöer menar Sandvik och Spurkland (2015).

2. Teoretiska utgångspunkter

Detta kapitel behandlar bakgrund till flerspråkighet och arbetsätt med nyanlända barn samt tidigare forskning. Kapitlet är indelat i två underkapitel som tar upp barns språkutveckling och om olika arbetsätt som visat sig vara positiva för flerspråkiga barns språkutveckling. I slutet av kapitlet tas det upp om nyanlända barn i daghemmet samt om specialpedagogernas delaktighet.

2.1. Flerspråkighet

Med flerspråkighet menas att en individ har tillgång till mer än ett språk. Med detta menas att ifall en individ inte kommer på ordet på det ena språket, kan individen använda det andra språket. Sandell Ring (2021) menar att det är språket som gör oss till människor. Vi behöver språket när vi skall tänka, lära oss något nytt och förstå olika saker som sker i vår vardag. Språket behövs i sociala samspel med andra för att vi ska kunna kommunicera. Enligt Björk-Willen (2018) är modersmålet det första språket ett barn lär sig. Ifall vårdnadshavarna talar olika språk kan ett barn redan från början ha flera modersmål. Sandvik och Spurkland (2015) menar att ifall ett barn har flera språk som sitt modersmål redan från födseln, har barnen flerspråkighet som modersmål.

Elmeroth (2017) skriver att för familjer som kommer från ett annat land är succesiv språkinläring vanligt. Succesiv språkinläring innebär att man lär sig ett nytt språk efter att man lärt sig sitt modersmål, medan vid simultan språkinläring lär man sig två olika språk samtidigt. Med succesiv inläring menas även att barnen skall ha ett utvecklat modersmål för att i högre ålder succesivt lära sig ett andra språk. Det är oftast utanför hemmet som man lär sig ett andra språk, vanligtvis vid daghemmet eller skolan. I denna studie undersöks flerspråkiga barn som succesivt lär sig ett annat språk i daghemmet.

Demir och Karanfil (2021) har utfört en studie om flerspråkighet i Turkiet. Det viktigaste som konstaterades i denna studie var att vårdnadshavarnas delaktighet och medvetenhet behövs för att ett barn skall kunna bli flerspråkigt samt att ett barn kan lära sig flera språk samtidigt. När ett barn skall lära sig ett nytt språk och bli flerspråkig, är det ett sätt för barnen att socialisera sig och integreras med de andra menar Demir och Karanfil. Pedagogers kunskaper om flerspråkighet och hur man främjar flerspråkighet skulle behöva

implementeras i utbildningen inom småbarnspedagogik eftersom pedagoger upplever de inte har tillräckligt med kunskap menar Demir och Karanfil.

Som pedagog inom småbarnspedagogik behöver man vara medveten om att barn kommer från olika miljöer och har olika språkvanor vilket kan påverka barns språkkunskaper (Svensson,2009). Pedagogerna behöver uppmärksamma vilka behov enspråkiga och flerspråkiga barn har i sin språkutveckling och stödja barnen enligt behov. Språket har en stor betydelse i barnens utveckling för att barnen skall lyckas och pedagogerna behöver ha stort fokus på en språkutvecklande daghemsmiljö skriver Svensson.

Honko och Mustonen (2020) har undersökt pedagogernas erfarenhet av arbete med flerspråkiga barn som inte har verksamhetsspråket som sitt modersmål. I resultatet konstaterar Honko och Mustonen att utmaningarna med barn som är flerspråkiga är att det blir störningar i det sociala samspelet med andra barn och barnen har svårt att hantera sina känslor. De konstaterar att pedagogerna behöver stödja det sociala samspelet mellan barnen när ett barn inte förstår språket. En annan undersökning som Honko och Mustonen (2021) har gjort handlar om hur barnen skall bli bekanta med andra språk än verksamhetsspråket vid daghemmet, eftersom flerspråkighet har ökat i våra trakter och man stöter på flera språk hela tiden.

Svensson (2009) konstaterar att det finns en del fördelar med flerspråkighet. Flerspråkiga barn utvecklar en flexibilitet med tanke på sin språkmedvetenhet och språkuppbyggnad eftersom de behöver tänka på vilket språk de skall använda sig av i olika situationer i motsats till enspråkiga barn. När det kommer till exempelvis problemlösning har flerspråkiga barn en fördel eftersom de kan välja på vilket språk de vill tänka. Sandell Ring (2021) menar att pedagogerna behöver använda alla språk de kan dagligen för att barnens språkliga kunskaper skall bibehållas. Ett bra samarbete mellan daghemmet och hemmet kan bidra till att språkutvecklingen för båda språken hos barnen går framåt.

Hansell m.fl. (2020) skriver i sin artikel att en positiv attityd hos småbarnspedagoger kan bidra till en god språkinläring och en positiv flerspråkighetsmiljö för barnen. Pedagogerna behöver vara medvetna om en språklig verksamhetskultur och hur man tar in den i verksamheten för att stödja alla barns språk. Pedagogerna behöver också vara medvetna om flerspråkiga barn och hur deras språkutveckling går framåt.

2.2. Flerspråkig språkutveckling

Vygotskij (2001) beskriver språkutvecklingen från ett sociokulturellt perspektiv. Vygotskij menar att alla människor föds som sociala individer men miljön och omgivningen påverkar hur det sociala samspelet kommer att gå framåt. Språket är en viktig del för barnens alla utvecklingsområden och språket styr barnens alla funktioner. Det sociokulturella perspektivet är det perspektiv som betonar språk och kunskapsutvecklande arbetssätt skriver Sandell Ring (2021). Med det sociokulturella perspektivet menas att individer lär sig hela tiden genom olika sociala sammanhang skriver Vygotskij (2001).

Bruce m.fl. (2016) konstaterar att delaktighet och gemenskap är det viktigaste för barns språkutveckling. När barnen är delaktiga i det sociala samspelet utvecklar barnen sin språkutveckling. Enligt Kultti (2019) innehåller språkutvecklingen flera olika delar. Till språkutvecklingen hör fonologi, grammatik, semantik och pragmatik. Språkutvecklingen börjar med joller och samspel med andra. Barnen börjar använda sig av få ord, begrepp och upptäcker sin omvärld från ett års ålder. Barn vid tvåårs ålder börjar använda tvåordsmeningar och vid tre års ålder menar Kultti att det grundläggande språket börjar vara utvecklat hos barn. I tidig ålder observerar barnen hela tiden och som pedagog inom småbarnspedagogik är det viktigt att benämna ord och upprepa.

Det finns stora variationer om språkutvecklingens takt hos enspråkiga barn och ännu större variation hos flerspråkiga barn. Salameh (2018) menar att åldern när barnen möter ett annat språk kan påverka språkutvecklingen. Andra faktorer som påverkar språkutvecklingens takt är hur mycket stimulans barnen får samt hur ofta barnen hör det andra språket.

Debruin-Parecki och Sabra Gear (2016) lyfter fram några faktorer som bidrar till flerspråkiga barns utveckling på ett positivt sätt. Vårdnadshavarnas utbildningsnivå, pedagogernas kompetens och hemmiljön respektive daghemsmiljön påverkar hur språkutveckling framskrider. Det har visat sig att desto tidigare barn får stöd med språkutvecklingen av både sitt modersmål och sitt andraspråk, desto lättare har barnen att lära sig läsa och skriva. I en del språkliga färdigheter har flerspråkiga barn fått bättre resultat i till exempel stavning och läsning än enspråkiga barn eftersom flerspråkiga barn kodväxlar sina språk menar Debruin-Parecki och Sabra Gear (2016).

Cummins (2017) betonar hur viktigt det är att barnen får utveckla sitt modersmål för att kunna utveckla ett andra språk. Modersmålet är barnens identitet och det andra språket går hand i hand med barnens modersmål. Med det menas att barnen behöver få utöva sitt modersmål för

att det andraspråket skall utvecklas skriver Cummins (2017). Det är vanligt att flerspråkiga barn använder alla sina språk blandat när de uttrycker sig, vilket kallas kodväxling. Man skulle kunna tro att de barn som använder flera olika språk samtidigt, har ett svagare språk eftersom barnen inte håller sig till ett språk när barnen uttrycker sig men Salameh (2018) menar att barnen kodväxlar språken och använder det på ett grammatiskt sätt. Det finns också en del som menar att barn som är flerspråkiga lär sig att tala mycket senare än enspråkiga barn för att barnen har flera språk att lära sig men detta menar Salameh (2018) att inte stämmer. Flerspråkiga barn behöver inte ha mindre kunskap än enspråkiga barn utan flerspråkiga barn kombinerar sina språk och ordförrådet kan vara större i ettdera språket. När barnen är i yngre ålder och inte har tillräckligt stort ordförråd i båda språken, kan barnen låna ord från det andra språket och på så sätt kodväxla menar Sandvik och Spurkland (2015). Ifall barnen får samma språkstimulans i hemmet samt i småbarnspedagogiken utvecklar enspråkiga och flerspråkiga barn sitt språk i samma takt (Björk-Willen, 2018). Sandell Ring (2021) påpekar att barnens verksamhetsspråk i daghemmet och skolan kan öka till ett större ordförråd i verksamhetsspråket eftersom barnen stöter på flera ord i olika ämnen i daghemmet än hemma.

Bjar och Lidberg (2010) nämner en undersökning där forskaren undersökt om åldern då barnen möter ett andraspråk spelar någon roll. Det visade sig att om barnen är mellan 3–7år har de bäst chans att lära sig ett andraspråk rätt snabbt. Det är viktigt att man redan i den småbarnspedagogiska verksamheten stödjer barn som inte har samma modersmål som verksamhetsspråket som används i verksamheten. Det visar sig också att språket är det redskap som barnen använder för att de skall kunna göra sig förstådda.

2.3. Språkstödjande arbetssätt

Vygotskij (2001) skriver att lärandet sker via andra människor och i olika lärmiljöer. Lärmiljöerna i småbarnspedagogiken behöver finnas för att skapa motivation för barnen att lära sig olika saker tillsammans med andra barn.

Det är viktigt att pedagogerna inom småbarnspedagogik stödjer barnens modersmål för att barnen skall få chans att utveckla ett andraspråk skriver Sandvik och Spurkland (2015). Varför barnens modersmål är viktigt att fortsätta stödja är att många av de språkliga färdigheter barnen har utvecklat i sitt modersmål överförs till andra språket. Det kan till exempel vara att barnen deltar i samtal, uttrycker sig och berättar samt förstår ord och olika begrepp skriver Sandvik och Spurkland (2015). Enligt forskning visar det sig också vara bra att vårdnadshavare

anknyter samma språk till samma vårdnadshavare istället för att blanda flera olika språk. Det blir tydligare för barnen vilket språk de skall använda ifall det talas flera språk hemma och man bestämt vilket språk man använder med vilken person menar Sandvik och Sprukland, (2015).

I de följande underrubriker beskrivs olika språkstödjande arbetsätt.

2.3.1. Lek med språket

Kultti (2019) beskriver pedagogernas stöttning som en viktig del i stödjandet av flerspråkiga barns språkutveckling. Barn behöver stöttning för att klara av saker de inte gjort förut och genom pedagogernas stöttning ges barnen möjlighet att utveckla nya kunskaper och färdigheter. Pedagogerna inom småbarnspedagogik behöver observera och iaktta barnens intresse för att göra inläringen mera motiverad för barnen. Pedagogerna kan stötta barnen genom att vägleda, vara en förebild för barnen, uppmuntra samt vara närvarande vid barnens inläring. Pedagogerna kan tydliggöra lärandet och använda sig av till exempel bilder och tecken för att stödja flerspråkiga barn menar Kultti (2019).

Ladberg (2003) skriver i sin bok om hur pedagoger kan arbeta med flerspråkiga barn. Hon lyfter fram tre pedagogiska faktorer som stödjer och påverkar språkutvecklingen hos flerspråkiga barn. Dessa tre faktorer är: språkmiljön, att höra språket samt att använda språket i olika variationer. Lahdenperä (2019) lyfter fram flerspråkighet som en resurs i småbarnspedagogiken och i barnens lärande. Barnens språk utvecklas när barnen får använda språket på ett varierat, mångfacetterat sätt i olika sammanhang. Nyanlända barn behöver höra sitt eget modersmål i daghemsverksamheten för att känna sig trygga och kunna göra sig förstådda betonar Lahdenperä. Detta kan pedagogerna stödja med till exempel pekplattor och bildstöd.

Att arbeta med olika språk och språkutvecklingen tillsammans med barnen kan pedagoger inom småbarnspedagogik göra på olika sätt. Sandvik och Spurkland (2015) skriver om att arbeta med litteratur på många olika sätt. Barn lär sig uttrycka sig bäst via konkreta händelser som barnen får berätta om och pedagogerna behöver se till att dessa situationer förekommer i daghemsverksamheten. Språkutvecklingen hos barn innehåller olika delar. En av delarna är barnens ordförråd som medför att barnen förstår vad andra säger och att de själva kan göra sig förstådda. När pedagogerna skall välja litteratur behöver de välja litteratur som barnen förstår men även litteratur där det ges möjlighet för barnen att lära sig nya ord och begrepp menar Sandvik och Spurkland (2015). Med språkmiljö menar Ladberg (2003) att det behöver finnas pedagoger som är språkliga förebilder och stöttar barns flerspråkiga

språkutveckling. Pedagogerna kan ta in flera språk genom lekfull verksamhet på olika språk, sånger, rim och ramsor. Det alla viktigaste menar Ladberg (2003) är att pedagogerna skapar en trygghet för barnen och att alla känner sig sedda och hörda oberoende kultur eller språk.

Hagen (2017) konstaterar i sin artikel att högläsning, lek med språket och träning med utmanande samtal stödjer flerspråkiga barns utveckling och är språkaktiviteter som pedagoger kan använda sig av. I Hagens resultat framkom det att barn som har möjlighet att vara i en språkstimulerad miljö har större möjlighet att utveckla sitt språk än barn som inte får den möjligheten. Hagen (2017) menar att leka med böcker är den bästa metoden för att stödja barns språkutveckling som även Sandvik och Spurkland (2015) konstaterar. I Repo m.fl. (2019) undersökning framkom det att en del av respondenterna arbetar med språkutvecklande arbetssätt. Det framkom att de läste rim och ramsor, lekte med språket på olika sätt och läste högt för barnen. Sandell Ring (2021) tar upp en metod pedagoger kan använda sig av för att göra daghemsverksamheten mera flerspråkig och att pedagogerna varje månad kan lyfta fram ett ”nytt” språk som flera barn talar. Det kan till exempel vara sånger, böcker och lekar på något av barnens modersmål och pedagogerna kan även inkludera barnens vårdnadshavare för att synliggöra språket samt kulturen.

2.3.2. Lära sig språk

Kibsgaard (2018) har undersökt temat att lära sig språk i samspel med andra. I resultatet framkom det att det är viktigt att pedagogerna inom småbarnspedagogik synliggör språket för barnen, lär barnen språk i olika aktiviteter utomhus och inomhus samt lär sig språket direkt och indirekt. Pedagogerna behöver vara förebilder till barnen under hela dagen menar Kibsgaard. Att synliggöra olika språk kan till exempel innebära att läsa böcker på ett av barnens språk, sånger samt olika rim och ramsor. Kibsgaard skriver om hur viktigt musiken är för flerspråkiga barn eftersom barnen har möjlighet att lära sig det verksamhetsspråk som används vid daghemmet samtidigt som barnen känner sig inkluderad när det sjungs sånger på barnens modersmål och de andra barnen i barngruppen får möjlighet att lära sig nya ord. Repetition är ett ord Kibsgaard använder ofta och betonar som extra viktigt för flerspråkiga barn. Eftersom flerspråkiga barn inte alltid kan verksamhetsspråket är det viktigt med närvarande pedagoger hela tiden för att stödja barnen. Det är viktigt att pedagogerna är närvarande i den fria leken, utomhusvistelsen och andra sociala samspel. Kibsgaard (2018) tar upp det utmanande beteende

som har visats förekomma hos flerspråkiga barn som har svårt att göra sig förstådda och förstå. Detta beteende menar Kibsgaard kan undvikas om det finns närvarande pedagoger på plats.

Svensson (2009) betonar hur viktig leken är för barns språkutveckling och att allting inte behöver ske via undervisning. De flerspråkiga barnen behöver ingen enskild träning när det kommer till språkutvecklingen utan kan träna på samma sätt som enspråkiga framhåver Nettelbladt och Salameh (2013). I en studie har Skans (2011) undersökt flerspråkighet i olika daghem och hur pedagogerna inom småbarnspedagogik arbetar kring flerspråkighet. Det visar sig i denna studie att pedagogerna lägger vikt i sin verksamhet på att barnen skall lära sig språk. Att kunna olika språk och förstå olika språk, skapar trygghet för barnen menar Skans. Pedagogerna i småbarnspedagogiken har en viktig roll när det kommer till språkutvecklingen eftersom det är från tidig ålder barnen lär sig språk och för många barn kan det vara daghemmet som är det första stället där barnen möter till exempel det svenska språket. Det framkommer i Skans och Svenssons (2012) studie att pedagogerna behöver utmana barnens språk samt variera innehållet i småbarnspedagogiska verksamheten för att stödja språkutvecklingen.

Wedin (2011) har skrivit en artikel som handlar om språkets betydelse för flerspråkiga barn. Hon konstaterar att samspel mellan människor behöver finnas för att en språkinläring skall ske. Hon menar också att det behöver finnas vuxna som är språkligt medvetna som kan stötta dessa barn. Resultatet visade även att arbete i mindre grupper stöds barnens språkutveckling eftersom det ges mera möjlighet till samspel mellan varandra menar Wedin (2011) och Kibsgaard (2018). Språket kan också stödjas naturligt, via vardagliga situationer och aktiviteter som sker i daghemsverksamheten menar Svensson (2009).

Att höra språket är också en viktig faktor i barns flerspråkiga utveckling. Här lyfter Ladberg (2003) fram hur viktigt repetition är och att pedagogerna upprepar det barnen säger för att barnen skall få höra det. Den sista faktorn som spelar en viktig roll i språkutvecklingen är att använda språket varierat och att synliggöra språket för barnen. Barn observerar och lyssnar då vuxna talar men själva språkutvecklingen sker när barnen samspelar med andra barn menar Ladberg (2003).

Leken är en viktig del av språkutvecklingen menar Sandell Ring (2021). När barn leker med varandra kan de kommunicera, uttrycka sig och lära sig av varandra. Det är när barnen är delaktiga, samspelar med varandra och får använda sin fantasi som språket utvecklas på ett naturligt sätt i leken. Ifall det finns barn som drar sig undan i leken och i samspelet med andra barn, till exempel för att barnen inte kan göra sig förstådd behöver pedagogerna finnas där som stöd (Sandell Ring, 2021). Inom småbarnspedagogiken används smågruppsarbete både vid verksamhetsaktiviteter och i den fria leken. När det finns flerspråkiga barn i en daghemsgrupp

menar Kibsgaard (2018) att det är extra viktigt med smågruppsarbete. Direkt språkinläring kan till exempel vara när man läser en bok för barnen eller enskilt för de flerspråkiga barnen. När det kommer till indirekt språkinläring menar Kibsgaard att detta sker vid den spontana leken vid matsituationen där pedagogerna är närvarande och stödjer barnens språk på olika sätt.

Att ta in flera olika språk i sin daghemsverksamhet kan pedagogerna göra på flera olika sätt. Lahdenperä (2019) lyfter fram några aktiviteter för att kunna synliggöra flera språk i verksamheten:

1. Genom sagor, böcker och musik på olika språk synliggörs flera olika språk för barnen.
2. Barnen kan lära sig enstaka ord på olika språk. Till exempel färgerna kan man tillsammans med barnen lära sig på olika språk.
3. Genom att ta upp kring olika kulturtraditioner tillsammans med barnen.

TAKK- tecken som kommunikationsstöd är ett verktyg som visat sig gynnsamt för flerspråkiga barns språkutveckling menar Sandell Ring (2021). TAKK används för att underlätta förståelsen för barnen. Man använder tecken samtidigt som man talar för att tydliggöra det som sägs. TAKK är en specialpedagogisk insats som används med barn som har nedsatt hörsel och barn med försenad språkutveckling men kan också användas med flerspråkiga barn. När det kommer till TAKK och flerspråkiga barn behöver pedagogen fundera på när man använder TAKK, eftersom när man tecknar och talar samtidigt behöver taltempot saktas ner för att man skall hinna teckna. När flerspråkiga barn har kommit en bit i sin språkutveckling i det andra språket behöver språket gynnas på flera olika sätt och då räcker inte TAKK till. Barnen kan använda TAKK för att kommunicera med varandra och bygga upp ett socialt samspel menar Sandell Ring (2021).

2.4. Nyanlända barn i småbarnspedagogiken

I grunderna för småbarnspedagogiken 2022 (Utbildningsstyrelsen, 2022) betonas vikten av att alla pedagoger behöver vara medvetna om barns språkutveckling samt flerspråkighet. Pedagogerna behöver uppmuntra barnen med en inkluderande språkmiljö och vara språkliga förebilder. Pedagogerna behöver synliggöra flerspråkigheten för att stödja alla barns utveckling i en mångkulturell värld.

För en del nyanlända föräldrar är småbarnspedagogiken den första plats de möter på det svenska eller finska språket, den finska kulturen och synen på barnuppfostran. För en familj

som kommer från en annan kultur kan tidsanpassning, meddela om frånvaro och anpassning av kläder enligt väder vara något helt obekant skriver Lahdenperä (2019). Som pedagog handlar det om att man behöver känna till kulturella skillnader och vara medveten om andras sätt att leva och stödja samt skapa ett gott föräldrasamarbete utifrån det betonar Lahdenperä.

Pedagogerna har en skyldighet att stödja barns språkutveckling oavsett kultur eller bakgrund. Alla barn skall ha rätt att lära sig ett språk, att kunna uttrycka sig och kunna samspela med andra. Enligt Lahdenperä skall flera språk inte ses som en utmaning utan som en möjlighet i daghemsgruppen. Det hör till pedagogernas ansvar i samarbete med specialpedagogen att upptäcka ifall ett barn behöver stöd i sin språkutveckling samt upptäcka i god tid ifall risker för läs och skrivsvårigheter kan utvecklas. Ifall pedagogerna är medvetna och observanta kring barns utveckling av språket kan pedagogerna arbeta aktivt med språkinläring för att förebygga framtida läs och skrivsvårigheter.

När nyanlända barn med annat modersmål än svenska börjar vid daghemmet behöver barnen stöd. Barnen behöver stöd med att lära sig ett nytt språk, kunna göra sig förstådda och klara av det sociala samspelet. Lahdenperä (2019) tar upp några strategier som är en viktig del för att stötta flerspråkiga barns språkutveckling. Pedagogerna behöver tala ett ”tydligt språk, använda sig av tydliga rutiner i vardagen, använda samma ord flera gånger och upprepa för att barnen ska få höra samma ord flera gånger, skapa samtal utifrån barns tidigare erfarenheter och använda bilder och tecken i verksamheten för att barnen lättare skall kunna förstå” (Lahdenperä, 2019, s.111).

Både Skans (2011) och Svensson (2012) lyfter fram lärandet utifrån ett sociokulturellt perspektiv där man utvecklar lärandet genom kommunikation. För att språket skall utvecklas hos barn sker lärandet i grupp tillsammans med pedagoger och barn visar resultaten i båda studierna. Barn lär sig genom att samspela med andra och genom att använda sitt språk oavsett vilket modersmål de har

2.4.1. Specialpedagogernas delaktighet

Det specialpedagogiska stödet inom småbarnspedagogiken och skolan skiljer sig en del menar Mohss (2014). Det specialpedagogiska stödet inom småbarnspedagogiken handlar nödvändigtvis inte om att särskilja och ta bort dem från barngruppen, utan i stället om att skapa en inkluderande miljö som fungerar för alla barn. Inom småbarnspedagogiken talar man om tidiga stödinsatser. Mohss (2014) menar att det hör till pedagogerna och specialpedagogernas ansvar att ge barnen det stöd de behöver och i *Grunderna för småbarnspedagogik*

(Utbildningsstyrelsen (2022) poängterar hur viktigt det är med tidiga stödinsatser inom småbarnspedagogiken.

Speciallärare inom småbarnspedagogik har som arbetsuppgift att handleda pedagogerna ute på fältet och hjälpa dem att anpassa daghemsmiljön så att den passar alla barn. Genom att specialläraren observerar daghemsgruppen och träffar enskilda barn som är i behov av mera stöd kan specialläraren handleda personalen eller skriva ett utlåtande till övriga professionella. Speciallärarna har ett samarbete med mångprofessionella personer inom olika områden som till exempel talterapeuter, psykologer, ergoterapeuter och med neuropsykiatriska tjänster (Mohss, 2014 & Utbildningsstyrelsen 2022).

Mohss (2014) menar att pedagogerna ute på fältet spelar en lika viktig roll när det kommer till specialpedagogiska insatser som en speciallärare. Det är pedagogerna som känner barnen bäst och det är oftast pedagogerna som utför de insatser man tillsammans med specialläraren diskuterat och provat sig fram till. Enligt Utbildningsstyrelsen (2022) har barnen rätt att få stöd av en speciallärare inom småbarnspedagogik om behovet finns. En speciallärare inom småbarnspedagogik har som uppgift att bedöma barnens behov av stöd, handleda pedagoger och vårdnadshavare samt ge individuell träning till barn.

2.5. Föräldrasamarbete

Lahdenperä (2019) betonar vikten av det goda samarbetet och dialogen mellan pedagogerna och nyanlända föräldrar. Pedagogerna skall kunna lyssna till föräldrarnas synpunkter och åsikter och föräldrarna skall kunna förstå vad pedagogerna menar, med hjälp av tolktjänster eller personal som kan flera olika språk kan detta lyckas. Lahdenperä betonar även hur viktigt det är att vårdnadshavarna får vara delaktiga i verksamheten och synliggöra den mångkulturella verksamheten.

När man har flerspråkiga barn i sin barngrupp är den dagliga kontakten med vårdnadshavarna extra viktig. Björk-Willen (2018) skriver att pedagoger upplever ibland föräldrakontakten som ett tungt samtal eftersom de har svårt att förstå varandra språkligt och det kan uppstå en kulturkrock. En enspråkig norm lever kvar bland en del daghem skriver Björk-Willen (2018) där kunskapen för flerspråkighet hos pedagogerna fattas. Detta leder till att vårdnadshavarna till de nyanlända barnen inte blir bemötta på ett mångsidigt sätt, vilket kan leda till att de går miste om information som de inte förstår. Björk-Willen (2018) & Kultti (2019) lyfter fram att pedagoger behöver ha en mångkulturell medvetenhet och öppenhet för en

attitydförändring och för att stärka den flerspråkiga kulturen. Kultti (2019) konstaterar att det vore bra med mera flerspråkig personal inom småbarnspedagogiken för att stödja de flerspråkiga familjerna.

För att flerspråkiga barns språkutveckling skall kunna gå framåt behövs stöd och samarbete mellan pedagoger och vårdnadshavare. Vårdnadshavarna och pedagogerna behöver vara förebilder och ge en positiv bild av flerspråkighet. Svensson (2009) menar att pedagogerna inom småbarnspedagogik och vårdnadshavarnas har olika uppgifter när det kommer till att stödja språket. Vårdnadshavarna behöver uppmuntra barnen att använda språket på olika sätt medan pedagogerna skapar möjligheter att både utveckla barnens modersmål och deras andraspråk.

Det finns forskning som konstaterar att pedagoger upplever ett hinder med nyanlända barns kultur och traditioner i det nya landet skriver Lahdenperä (2019). Vidare skriver Lahdenperä att pedagoger har bristande kunskaper kring flerspråkiga barns språkutveckling och kulturella bakgrund. För att ett barn skall lära sig flera språk krävs stöttning från vårdnadshavarna och inte enbart från pedagogerna. Elmeroth (2017) menar att det är vårdnadshavarna som bär det största ansvaret kring hur barnens flerspråkiga språkutveckling framskrider.

Daghemmet behöver ha ett gott samarbete med hemmet kring barnens språkutveckling och vilken roll vårdnadshavarna har. När det kommer till nyanlända familjer kräver det en del konsultation från daghemmet kring kläder, mat och barnuppfostran eftersom familjerna kommer från en annan kultur (Lahdenperä, 2019). Samarbete med vårdnadshavarna är en viktig del för att nyanlända barns språkutveckling skall kunna utvecklas poängterar Lahdenperä.

3. Metod

I detta kapitel presenteras metoden för avhandlingen. I kapitlet presenteras avhandlingens syfte och forskningsfrågor, datainsamlingsmetod, genomförande och analys. I slutet presenteras trovärdighet, tillförlitlighet och forskningsetiska aspekter.

3.1. Syfte och forskningsfrågor

Syftet med studien är att undersöka hur pedagoger och specialpedagoger med svenska som verksamhetsspråk stödjer nyanlända barns språkutveckling från tidig ålder (1 – 6år). Följande forskningsfrågor ligger till grund för studien:

1. Vilka arbetssätt, metoder och material använder pedagoger och specialpedagoger för att stödja nyanlända barns språkutveckling?

2. Vilka möjligheter och utmaningar upplever pedagoger och specialpedagoger med flerspråkighet inom småbarnspedagogisk verksamhet?

3.2. Kvalitativ metod

Jag har valt att i min studie använda mig av en kvalitativ metod. Olsson och Sörensen (2007) menar att kvalitativ metod är lämplig för att erhålla djupare kunskap kring fenomenet man undersöker. Kvale och Brinkman (2014) menar att kvalitativ metod handlar om att skapa en förståelse för fenomenet man undersöker. Eftersom jag i min avhandling vill ta reda på pedagogernas arbetssätt i överrensstämmelse med syftet anser jag att en kvalitativ forskningsmetod är en lämplig metod att använda sig av i min studie.

Enligt Jacobsen (2012) är forskningsfrågorna avgörande för valet av metod. Med en kvalitativ metod med intervjuer som datainsamlingsmetod fås beskrivande data och genom detta fås en förståelse för pedagogernas syn på stödjandet av flerspråkiga barns språkutveckling. Kvalitativ metod ger även möjlighet för den som intervjuar att fånga respondenternas tolkningar i olika situationer menar Jacobsen (2012).

En fördel med en kvalitativ forskningsmetod är att man kan få djupare och mer detaljerade svar och forskaren har möjlighet att ställa följdfrågor vilket ger ett mera nyanserat

datamaterial. Fejes och Thornberg (2015) skriver att det även finns nackdelar med att använda sig av kvalitativa metoder. En kvalitativ metod är oftast mera tidskrävande än en kvantitativ metod och respondenterna är oftast ganska få vilket resulterar i att man får in mindre insamlade data. I denna avhandling studeras hur pedagogerna stödjer nyanlända barns språkutveckling. Genom att använda en kvalitativ metod fås en insikt i och förståelse för hur pedagogerna arbetar med flerspråkig språkutveckling.

3.3. Intervjuer som datainsamlingsmetod

Som datainsamlingsmetod i min avhandling använde jag mig av kvalitativa intervjuer. Kvale och Brinkmann (2014) framhäver att forskningsintervjuer strävar efter att ta reda på respondenters erfarenheter och upplevelser och få en djupare förståelse för det fenomen som undersöks. Jag valde att utföra intervjuer för att få en djupare förståelse för hur pedagoger stödjer nyanlända barns språkutveckling samt vilka möjligheter och utmaningar som finns. Det finns olika sorters intervjuer, allt från ostrukturerade till strukturerade. De vanligaste intervjuformerna inom en kvalitativ studie är ostrukturerade eller semistrukturerade. I ostrukturerade intervjuer finns det inga klara frågor utan man använder sig utav stödord medan i semistrukturerade intervjuer skapar forskaren frågor utifrån sina forskningsfrågor (Olsson & Sörensen, 2007).

Jag valde att utföra semistrukturerade intervjuer i min studie för att få fria svar men även djupgående svar från respondenterna. Inför intervjuerna menar Kvale och Brinkman (2014) att forskaren behöver skriva en intervjuguide för att strukturera upp intervjuerna. I min studie har intervjuguiden utformats utifrån avhandlingens syfte och forskningsfrågor samt baserat på tidigare forskning som finns om ämnet. Intervjuguiden började med bakgrundsfrågor om respondenterna därefter formulerades öppna frågor i relation till mina två forskningsfrågor. Huvudfrågorna omfattade hur pedagogerna stödjer språkutvecklingen samt vilka möjligheter och utmaningar det finns med flerspråkighet inom småbarnspedagogiken. Kvale och Brinkman (2014) skriver att intervjuer oftast inleds med neutrala bakgrundsfrågor och avslutas med att respondenterna får möjlighet att ställa frågor eller berätta något viktigt som inte kom upp i intervjufrågorna.

3.4. Deltagare, urval och genomförande

För studiens respondenter ställdes ett antal kriterier upp. Respondenterna skulle vara behöriga pedagoger eller specialpedagoger inom småbarnspedagogik och arbeta med flerspråkiga barn. Jag ville inkludera de personer som ansvarar för den pedagogiska och specialpedagogiska verksamheten. Jag kontaktade förmännen vid kommunens daghem som sände ut min förfrågan till alla verksamma pedagoger och specialpedagoger inom småbarnspedagogiken. Endast två av lärarna ute på fältet kontaktade mig och berättade att de kunde ställa upp på intervju. För att hitta fler informanter kontaktade jag förmännen igen och bad dem skicka ut en påminnelse och efter det hittade jag fyra informanter till att intervjuas. Det insamlade materialet är från en medelstor kommun i Österbotten med ett flertal nyanlända familjer. Denna kommun valdes för att jag visste av erfarenhet att nyanlända barn har börjat bosätta sig där under de senaste åren.

Sammanlagt fick jag således sex respondenter, fyra lärare inom småbarnspedagogik och två speciallärare. Respondenterna var alla kvinnor med varierande arbetserfarenhet från (1 till 30 år). Respondenterna kommer från olika daghem runtom i kommunen och alla har erfarenhet av att arbeta med flerspråkiga barn. Alla respondenter var behöriga pedagoger inom småbarnspedagogik och i denna studie har de getts fingerade namn. I tabell 1 presenteras respondenternas fingerade namn, deras utbildning samt längden på deras arbetserfarenhet mätt i år.

Tabell 1.

Respondenter

Respondenter	Utbildning	Arbetserfarenhet
Pedagog 1	Lärare inom småbarnsped.	1år
Pedagog 2	Lärare inom småbarnsped.	22år
Pedagog 3	Lärare inom småbarnsped.	25år
Pedagog 4	Lärare inom småbarnsped.	2år
Specialpedagog 1	Speciallärare inom småbarnsped.	28år
Specialpedagog 2	Speciallärare inom småbarnsped.	30år

Olsson och Sörensen (2007) poängterar att det är viktigt att göra en pilotintervju innan man håller den första riktiga intervjun för att ha möjlighet att ändra sina frågor ifall det är något oklart. Ett annat syfte med en pilotintervju är att forskaren då får träna på sin intervjuteknik. Jag valde att utföra en pilotintervju med en klasskamrat som studerar till speciallärare eftersom jag ansåg att personen var insatt i ämnet. Efter pilotintervjun ändrade jag några språkliga formuleringar inför mina intervjuer.

Intervjuerna utfördes under maj 2022. Intervjuerna skedde på plats vid respondenternas arbetsplats och respondenterna blev informerade i förväg via e-post om centrala ämnen som intervjun skulle handla om. Intervjuerna pågick mellan 20 och 40 minuter. Intervjuerna spelades in med min telefon och jag transkriberade intervjuerna samma dag som jag höll dem. Intervjuerna kunde utföras på plats eller till exempel via datorn. Eftersom det rådande pandemiläget gått mot det bättre hållet valde jag att utföra mina intervjuer på plats. Målet med intervjuerna var att i överrensstämmelse med syftet studera hur pedagoger stödjer språkutvecklingen hos nyanlända barn. Under intervjuerna använde jag mig av mina färdiga semistrukturerade intervjufrågor och ställde följdfrågor i några intervjuer så inte missuppfattningar skulle ske.

3.5. Databearbetning och kvalitativ innehållsanalys

Jag transkriberade alla ljudfiler för att få en helhet av det insamlade materialet och för att kunna analysera det. Transkriberingen blev totalt 25 sidor. Kvale och Brinkmann (2014) menar att det är viktigt att transkribera och få ljudfilerna till en text för att lättare kunna börja analysera materialet. När jag transkriberade lämnade jag bort dialektord och uttryck men tog med pauser och skratt som Olsson och Sörensen (2007) menar att är en del av transkriberingen.

Olsson och Sörensen skriver att man kan använda sig av kvalitativ innehållsanalys när man vill analysera till exempel pedagogernas upplevelser, vilket är relevant i min avhandling. Med kvalitativ innehållsanalys menar Kvale och Brinkmann (2014) att forskaren skall försöka beskriva och tolka det centrala som respondenterna berättat kring sina erfarenheter och upplevelser. Enligt Kvale och Brinkman (2014) kan intervjuer analyseras på olika sätt, antingen deduktiv eller induktiv. Jag har valt att använda mig av den induktiva innehållsanalysen för den var mest lämplig för min studie eftersom den var mera öppen medan deduktiva innehållsanalysen följer en modell eller teori. Med den induktiva innehållsanalysen dras en allmän slutsats från det insamlade datamaterialet vilket betyder att man analyserar meningsbärande stycken, försöker hitta kategorier samt övergripande kategorier i sitt data.

Med kvalitativ innehållsanalys menas att man försöker skapa sig en förståelse för det man forskar om och ta upp det centrala från intervjuerna samt kunna dra slutsatser (Kvale och Brinkmann, 2014). Jag har använt denna analysmetod för att ta reda på pedagogers upplevelser kring stödjandet av nyanlända barns flerspråkiga språkutveckling.

Jag startade med att lyssna igenom intervjuerna flera gånger för att få en helhet. Jag fokuserade på att hitta likheter och skillnader mellan svaren och jämförde en fråga åt gången. De nyckelord som jag hittade i svaren grupperades under forskningsfrågorna och blev olika huvudkategorier. Under den första forskningsfrågan som handlar om arbetssätt för att stödja flerspråkig språkutveckling hittades fyra olika kategorier: digitala verktyg, visuellt stöd, ordkunskap och specialpedagogernas stöd. Den andra huvudkategorin innehöll svar kring möjligheter och utmaningar med flerspråkighet i daghemscontext och här utformades tre kategorier: språket, kultur och samarbete med vårdnadshavarna.

3.6. Tillförlitlighet, trovärdighet och etiska aspekter

Denna avhandling bygger på semistrukturerade intervjuer där alla deltagare svarade på samma frågor och endast följdfrågorna kunde variera från deltagare till deltagare. Enligt Olsson och Sörensen (2007) har en avhandling en god tillförlitlighet om flera forskare skulle undersöka samma data och få samma slutresultat. Olsson och Sörensen (2007) beskriver tillförlitlighet som en viktig del i forskningsarbeten och som behöver följas. Intervjuerna har spelats in för transkriberingen samt analysen och på så sätt har tillförlitligheten stärkts i detta arbete.

För att lyckas med trovärdigheten i sin avhandling behöver forskaren ha en neutral roll för att inte resultatet skall påverkas menar Olsson och Sörensen (2007). Det är viktigt att forskaren presenterar resultatet tydligt och att resultatet kan sammankopplas med tidigare forskning. Att använda sig av säkra källor och olika källor stärker trovärdigheten menar Kvale och Brinkman (2014). I denna forskning har allting gjorts noggrant och allting har dokumenterats vilket stärker trovärdigheten i denna forskning menar Olsson och Sörensen (2007).

Olsson och Sörensen (2007) skriver att som forskare behöver man känna till om forskningsetik och man behöver skydda deltagarnas integritet och anonymitet. Innan forskning påbörjas krävs det att forskaren ansöker om forskningstillstånd till de kommuner där studien ska genomföras. Jag ansökte om forskningstillstånd i kommunen och beviljades lov. Fejes och Thornberg (2015) lyfter upp att inte deltagare skall få bli igenkända och i denna avhandling nämns deltagarna som pedagog 1 och så vidare. Innan intervjuerna fick deltagarna information

om att det är frivilligt att delta och att de får avbryta intervjun när som helst. Samtycke samlades in skriftligt på papper innan intervjuerna. Inga namn, orter eller intressen kommer framkomma i avhandlingen. Intervjumaterialet har sparats på en låst dator och allt material kommer att raderas när avhandlingen är godkänd. I denna studie har etiska aspekterna följts genom att forskningstillstånd sänts ut till kommun där studien genomförts samt blivit beviljat i februari 2022. Respondenterna blev informerade om intervjuerna och att deltagandet är anonymt och frivilligt.

4. Resultat

I detta kapitel presenteras resultatet för den kvalitativa undersökningen. Resultatet är strukturerat enligt de två forskningsfrågorna (4.1 - 4.2). Resultatet inleds från den första forskningsfrågan. I samband med de övergripande kategorierna presenteras de egentliga resultatkategorierna.

4.1. Arbetsätt, metoder och material som pedagoger och specialpedagoger använder för att stödja nyanlända barns språkutveckling

Syftet med forskningsfråga 1 var att undersöka vilka arbetsätt, metoder och material pedagoger och specialpedagoger använder sig av för att stödja språkutvecklingen hos nyanlända barn. Resultatet för forskningsfråga 1 är indelat i fyra kategorier: visuellt stöd, digitala verktyg, ordkunskap och speciallärarstöd. Kategorierna illustreras med citat ur de transkriberade intervjuerna.

Figur 1

Kategorier för arbetsätt, metoder och material som pedagoger använder sig av

4.1.1. Visuellt stöd

De flesta utsagorna i denna kategori berörde visuellt stöd. Utsagorna som handlade om bilder, tecken som stöd kategoriseras som visuellt stöd. Respondenterna anser att det visuella stödet är det viktigaste för barn som skall lära sig ett nytt språk. De lyfter fram att det är viktigt att man inte glömmer att visa eller peka på olika konkreta saker i vardagen. Bildschema i samlingar som hänger på väggen nämnde de flesta respondenter att de använder sig av för att tydliggöra vad som skall hända om dagarna.

Det visuella är A och O för inläringen. (Pedagog 2)

Exempel: första dagen det nyanlända barnet kom till daghemmet hade vi övat på några olika saker och en av sakerna var ett äpple. Sen när det kom äpple till mellanmål sa barnet högt: äpple. (Pedagog 3)

Bilder och tecken som stöd är det vi använder oss av. I samlingar använder vi veckoschema med bilder. (Pedagog 4)

Bilder och verbalt. Olika språkspel som oftast består av bilder och på så sätt får barnet det konkret. (Specialpedagog 2)

Föräldrarna kan en del engelska men från vissa länder är det svårare att kommunicera med dem. Vi använder bilder med föräldrarna också. (Pedagog 3)

Respondenterna nämnde också att de använder bilder med vårdnadshavarna till barnen eftersom det kan vara utmanande för dem att förstå vad pedagogerna menar. Särskilt om vårdnadshavarna inte kan engelska kan bilder hjälpa till i kommunikationen. Pedagogerna brukar ge hem bilder på till exempel de kläder som vårdnadshavarna behöver hämta mera av så att kommunikationen blir tydligare.

4.1.2. Digitala verktyg

Majoriteten av respondenterna beskrev att de använder digitala verktyg för att stödja språkutvecklingen för nyanlända barn. Respondenterna berättade att det finns olika pedagogiska digitala applikationer som daghemmet kan ladda ner och använda sig av. Respondenterna nämner främst appen ”moka mera lingua” som är en app för nyanlända barns språkutveckling. Appen är för barn i åldern 3 – 8år och lär barnen nya språk på ett lekfullt sätt. Upprepning av ord på både sitt eget modersmål och verksamhetsspråket. Respondenterna nämner att de använder digitala verktyg både i barngruppen samt vid individuell träning med ett barn. Specialpedagogerna använder digitala verktyg vid den individuella träningen för att göra träningen mera omväxlande.

Med ipaden får barnet en omväxlande språkträning. (pedagog 1)

Respondenterna nämner att de använder sig av ipad med olika språkspel för att göra språkträningen roligare för barnet, till exempel som en sista övning under träningsstunden. Att man kan variera språkstunderna för det nyanlända barnet med både konkreta övningar och ipad leder till att barnet blir mera motiverad att lära sig språket.

Vi använder språkspelet som heter moka mera lingua och det spelet tycker barnen om. (pedagog 3)

4.1.3. Ordkunskap

Denna kategori kan kopplas samman med ovan nämnda kategori visuellt stöd eftersom man ofta benämner ord samtidigt som man visar en bild. Denna kategori nämndes av de flesta respondenter.

Alla utom en respondent nämnde att det är viktigt att nyanlända barnen får möjlighet att utveckla ett stort ordförråd från tidig ålder. De nämner att genom benämning av ord, upprepning och användning av bilderböcker vid läsning stödjer man barnets ordförråd och språkförståelse. Några respondenter nämnde att språkträna individuellt med barnen har fungerat bra beroende

på vilken ålder barnet är i. Börjar barnen tidigt på daghemmet är det viktigt att ta in språkträningen i vardagen hela tiden på olika sätt och benämna ord i vardagen. En av respondenterna berättade att när pedagogerna sjunger sånger och läser ramsor använder de bilder och tecken för att barnen skall få se saker konkret i stället för att ord bara nämns.

Vi försöker sätta ord på allt vad vi gör och benämna olika saker i miljön samt upprepar ord för att stärka ordförrådet. (Pedagog1)

Respondenterna nämner även att barnen behöver få tid när det kommer till högläsning av böcker och att man behöver anpassa böckerna enligt barnen. Under den första tiden på daghemmet brukar de endast titta i bilderböcker för att benämna ord och öva språkförståelsen. Som pedagog behöver man anpassa böckerna till barnen och när det kommer till nyanlända barn nämnde hälften av respondenterna att högläsningen behöver ske individuellt eller i liten grupp tillsammans med några andra barn.

4.1.4. Speciallärarstöd

Respondenterna anser att de får bra stöd från specialläraren inom småbarnspedagogik. Det viktigaste är att man får fundera ut lösningar tillsammans och testa olika arbetssätt. Att dela sina erfarenheter är också en fördel och det skulle inte vara möjligt om inte specialpedagogerna skulle vara tillgängliga. Det är främst språket som respondenterna funderar över och där kommer speciallärarens roll in i verksamheten. Direkt pedagogerna känner en oro kring ett barn tar de kontakt med specialpedagogerna.

Vi har fått mycket bra tips och idéer av specialläraren och specialläraren har varit ett jättebra stöd för att tillsammans hitta lösningar för att gynna språket i den dagliga verksamheten. (Pedagog 1)

Mera att man diskuterar tillsammans med specialläraren till olika lösningar. Varje barn behöver sina individuella mål. (Pedagog 3)

Det som en del pedagoger nämnde var att de önskar att man har ett första möte tillsammans med vårdnadshavarna till de nyanlända barnen och speciallärare för att kunna diskutera stödet. En pedagog nämnde att detta har gjorts i en annan kommun där hen arbetat men inte på den nuvarande arbetsplatsen.

Att ha ett första möte före barnet kommer tillsammans med specialläraren. (Pedagog 2)

Oftast informerar vi specialläraren att vi har ett nyanlänt barn men det är nog oftast först sen när man börjar känna en oro som specialläraren kopplas in. Jag önskar specialläraren skulle kopplas in före barnet har börjat på avdelningen för att kunna ge rätt stöd från allra första början. (Pedagog 4)

Specialpedagogerna nämner att det är olika från barn till barn hur stödprocessen går vidare. Specialpedagogerna anser att det är viktigt att stödet kopplas in så snabbt som möjligt och att barnen får den hjälp de behöver. Ifall det finns en oro kring till exempel språket, samarbetar speciallärarna talterapeuterna och funderar hur man går vidare.

Jag fortsätter att träffa barnen och arbeta enskilt med dem kontinuerligt även för uppföljning. Jag är med på utvecklingssamtalen med vårdnadshavarna. (specialpedagog 1)

Om barnet har varit en tid i gruppen och språket inte kommer igång (under en termin). Då börjar jag att kolla upp hur barnets modersmål är, kollar med till exempel föräldrarna. I vissa fall behöver man kanske ta hjälp av en tolk eller en talterapeut som har test på barnets modersmål. (Specialpedagog 2)

Är modersmålet dåligt/svagt kan man börja fundera kring språkliga svårigheter så då brukar jag vilja träffa barnet individuellt en tid för att följa upp om det alls går framåt. (Specialpedagog 2)

Sammanfattning

Pedagogerna använder olika verktyg och metoder för att stödja flerspråkiga barns språkutveckling. Pedagogerna försöker göra språkträningen varierande och tar hjälp av specialpedagogerna ifall det finns en oro för barnet. Pedagogerna ute på fältet önskar ha mera bakgrund kring de nyanlända barnen innan de börjar vid daghemmet.

4.2. Möjligheter och utmaningar med flerspråkighet enligt pedagoger och specialpedagoger inom småbarnpedagogisk verksamhet

Med denna forskningsfråga är syftet att ta reda på vilka möjligheter och utmaningar det finns med flerspråkighet inom småbarnspedagogiken. Resultatet för forskningsfråga 2 är indelat i tre kategorier: språket, kultur och samarbete med vårdnadshavarna. Under respektive kategori fokuserar jag på möjligheter och utmaningar.

Figur 2

Kategorier för möjligheter och utmaningar med flerspråkighet

4.2.1. Språket

Möjligheter- sång och lek

Respondenterna beskriver att det finns möjligheter med flerspråkighet i en barngrupp. Barnen har möjlighet att lära sig olika språk av varandra i leken och ha lättare att förstå varandra. Barnen ges möjlighet från tidig ålder att lära sig att det finns andra språk än finska och svenska. Genom ramsor och sånger på barnens språk får de nyanlända barnen möjlighet att känna sig delaktig i barngruppen.

Vi brukar sjunga sånger på barnets modersmål för att barnet skall känna sig delaktig och så lär vi oss alla andra en liten del av språket också. (Pedagog 4)

Utmaningar- bristande språkförståelse leder till sociala utmaningar

Alla respondenter lyfte upp hur viktigt det är att från början lägga in stöd med språket för nyanlända barn. Respondenterna har lagt märke till utmaningar då barnen inte förstår och inte heller kan göra sig förstådd. Respondenterna tog upp kring utåtagerande beteende som kan uppkomma när barnen inte kan göra sig förstådd i det sociala samspelet med andra barn.

En utmaning kan vara kontaktskapande eftersom barnet inte kan göra sig förstådd. Barnet kan bli utåtagerande ifall barnet inte kan göra sig förstådd eller förstå vad andra säger/menar. (Specialpedagog 2)

Det kan bli problem när barnet inte förstår vad som händer eller sägs och barnet orkar inte ha tålamod att höra på något de inte förstår. (Pedagog 1)

Det blir mycket slå och slag när barnet inte kan uttrycka sig och göra sig förstådd och all trauma barnet har från sin tidigare bakgrund. (Pedagog 3)

I samlingar kan barnen ha svårt att sitta stilla och lyssna när barnen inte förstår vad som sägs och orkar inte koncentrera sig. En av specialpedagogerna beskriver detta tydligt:

Om barnet inte har förståelsen så blir det svårt för dem att förstå och då är det så viktigt att man använder bilder, sedan om inte barnet själv kan uttrycka sig så blir det en frustration för dem vilket kan leda till utåtagerande beteende. Det behöver inte alls vara frågan om någon neuropsykiatrisk funktionsnedsättning utan kan helt enkelt bero på att barnet inte förstår eller kan göra sig förstådd. (Specialpedagog 2)

En del respondenter lyfter fram problemet kring den stora personalbrist som finns inom småbarnspedagogiken, speciellt under coronapandemin. De känner att när daghemmet tar emot nyanlända barn så fås ingen extra resurs som kan stödja barnen i språket från början för att undvika till exempel att barnen blir missförstådda och i stället blir utåtagerande.

Personalen räcker inte till och vi känner oss otillräckliga. Det viktigaste när barnen kommer är tryggheten för att känna sig trygg och vilja lära sig och där behövs det mera personal. Och att övriga barn inte skall behöva bli rädda för att barnet betar sig fysiskt utåt när barnet inte kan uttrycka sig och inte ges möjlighet till rätt stöd pga. resursbrist. (Pedagog 2)

4.2.2. Kultur

Möjligheter-kännedom om olika kulturer är en rikedom

Samtliga respondenter nämnde att ha olika kulturer i småbarnspedagogiken kan ses som en möjlighet. Alla barn i barngruppen får ta del av annan kultur än den kultur som finns i vårt land och lära sig från tidig ålder om andra kulturer. De flerspråkiga barn som har en annan kultur får lära sig om normer och värderingar från tidig ålder vilket respondenterna ser som en möjlighet. Det nämns också att det är viktigt att pedagogerna behåller en del av flerspråkiga barns kultur som till exempel en viss tradition för att barnen skall känna sig delaktigt.

Jag tänker inom småbarnspedagogiken över lag att personalen behöver ha lite kunskap kring kulturen också, för allihopa är inte som oss finländare. Det kan hända att det är frågan om en kultur där man inte talar med vuxna och då talar automatiskt inte barnet mycket med vuxna vid daghemmet, inte för språket utan för att det hör till deras kulturen. (Specialpedagog 2)

Utmaningar- kulturkrock

Samtliga respondenter nämner att de har för lite kunskap kring andra kulturer och då är det svårt att lära barnen. De beskriver också att det är svårt att avgöra vad som relevant kring olika kulturer och till exempel vid traditioner blir det en utmaning. I vissa kulturer firar man inte jul och barnen får inte fira jul, medan i Finland är julen en av våra största traditioner vilket ett barn inte kan förväntas förstå. Kulturen, normer och värderingar samt bakgrunden kan se helt annorlunda ut för flerspråkiga barn och detta ses enligt respondenterna som en utmaning ifall de inte fått tillräckligt med information.

Kulturkrocken är en utmaning, speciellt vid stora högtider. Det blir alltid knepigt hur man skall berätta åt vårdnadshavarna så att de förstår och hur man gör med till exempel om barnen inte får delta alls. (Pedagog 1)

Vi får information men vi skulle uppskatta det skulle vara ännu mera kring till exempel bakgrunden. Vi får veta att de skall komma men inte när och mitt i allt är de här. (Pedagog 1)

Jag har ett exempel, första barnet jag hade från ett afrikanskt land blev livrädd när det blåste på taket. Detta från att när det blåste i palmträden i landet så var det krigsflygplan på väg och alla blev rädda och på så sätt reagerade barnet när de hörde liknande ljud vid dagis. Viktiga saker att veta innan. (Pedagog 2)

Exemplet ovan kan anses som en utmaning och en visshet för pedagoger när det inte vet varför barnen reagerar annorlunda i vissa situationer. Detta skulle pedagogerna kunnat stödja på ett annat sätt ifall pedagogerna skulle fått ta del av information och ha mera kunskap om kulturen.

4.2.3. Samarbete med vårdnadshavarna

Möjligheter-delaktighet

En del respondenter nämner att vårdnadshavarna kan vara till stor hjälp när de till exempel behöver veta vad ett ord betyder som barnen säger. Eftersom vårdnadshavarna oftast behärskar till exempel engelska bättre så är samarbetet oerhört viktigt vid funderingar kring barnens intressen, behov och tankar ifall barnen själv inte kan uttrycka sig.

En respondent beskriver att hen arbetat på ett ställe där man i början kunde ha möte med vårdnadshavarna för att de skulle få berätta kring sin egen kultur och bakgrund och på så sätt bygga upp ett gott samarbete. För att samarbetet skall fungera mellan pedagoger och vårdnadshavarna vid utvecklingssamtal använder de sig av en tolk beskriver en respondent. Hos en del daghem kan det finnas till exempel städpersonal från annan kultur som en respondent beskriver att man har stor fördel av.

Vi har frågat av föräldrarna vissa ord och vad de betyder för att man skall kunna ta med det i verksamheten. (Pedagog 4)

Användning av tolk gör det möjligt att få samarbetet att fungera på ett bra sätt. (Pedagog 3)

Vi tar ibland hjälp av vår städerska som arbetar i huset för att förstå vad barnet eller vårdnadshavarna menar. (Pedagog 1)

Utmaningar- språket

De största utmaningarna som respondenterna nämner är att samarbetet blir svårt när vårdnadshavarna inte kan språket och har en annan kulturell bakgrund. De nämner att man lätt glömmer bort saker som är självklara för oss själva, behöver inte alls vara självklara för vårdnadshavarna. Detta kan till exempel vara att man behöver varmare kläder när det blir kallt, man behöver hålla tiderna som man sagt och säga till när man hämtar sitt barn. Respondenterna upplever att när ett flerspråkigt barn börjar på en avdelning så är såklart språket en utmaning men det kräver mera tid att få allting att fungera med vårdnadshavarna eftersom de oftast kommer från en helt annan kultur.

Att använda sig av tolk är en stor möjlighet för samarbetet mellan vårdnadshavarna men respondenterna upplever också att det blir en utmaning eftersom det blir mera tidskrävande och svårt att hitta tolk på det språk som pedagogerna talar.

Det är inte barnet som är utmaningen utan samarbetet med föräldrarna och att försöka få dem att förstå och ofta vill de vara artiga och säga att de förstår fast de inte förstått informationen.
(pedagog 2)

Sammanfattning

Pedagogerna ute på fältet ser både möjligheter och utmaningar med flerspråkighet inom småbarnspedagogiken. När det kommer till språket och kulturen finns det möjlighet för andra barn att ta del av ett nytt språk och kultur. Pedagogerna lyfter upp utmaningarna med att inte kunna ett språk som till exempel utåtagerande beteende. Kulturkrocken lyfts också upp som en utmaning, speciellt vid högtider. Samarbetet med vårdnadshavarna är en viktig del inom småbarnspedagogiken och ses som en möjlighet där man gör vårdnadshavarna delaktiga i verksamheten. Utmaningarna vid samarbetet upplevs vara språket och kulturkrocken men pedagogerna kan ta hjälp av tolk vid till exempel utvecklingssamtal.

5. Diskussion

Kapitlet inleds med resultatdiskussion där resultatet sammanfattas och relateras till tidigare forskning. Efter resultatdiskussion diskuteras den metod som använts i avhandlingen. Kapitlet avslutas med pedagogiska implikationer och förslag på fortsatt forskning.

5.1. Resultatdiskussion

Syftet med avhandlingen var att ta reda på hur pedagoger och specialpedagoger stödjer nyanlända barns språkutveckling. Resultatdiskussion delas in i tre olika underrubriker, varav två första är baserade på mina forskningsfrågor och den tredje är en slutsats av resultatet.

5.1.1. Arbetssätt, metoder och material som pedagoger och specialpedagoger använder för att stödja nyanlända barns språkutveckling

I intervjuerna berättade respondenterna om olika arbetssätt och det visade sig att alla respondenter tyckte att visuellt stöd är ett arbetssätt som gynnar alla nyanlända barn. Även Sandell Ring (2021) betonar vikten av användning av bilder och tecken i verksamheten och att det gynnar alla barn. Pedagogerna lyfter fram hur viktigt det är att benämna olika föremål och använda sig av bilder i sin verksamhet och i den dagliga kommunikationen för att stödja språkutvecklingen. Respondenterna nämnde i intervjuerna att de försöker göra språkträningen omväxlande och använda sig av olika verktyg för att stödja språkutvecklingen. Det framkom att digitala verktyg som en ipad med olika språkspel/appar ofta används vid språkträningen eller i verksamheten. Alla respondenter var inte överens om att digitala verktyg stödjer nyanlända barns språkutveckling utan det behöver vara konkreta föremål. Alla respondenter lyfte däremot fram högläsning och benämning av ord som en viktig del av språkstödandet. Resultaten finner stöd i Svenssons (2009) och Ladbergs (2003) forskning om att högläsning och benämning av ord samt upprepning är en viktig del av språkstödande arbetssätt. Respondenterna hade delade åsikter om högläsningen behöver ske individuellt, i liten grupp eller tillsammans i en stor grupp. Att pedagoger är bra förebilder för nyanlända barn diskuterades i intervjuerna eftersom man lätt talar för snabbt och otydligt, men att det är en viktig del av det stödande arbetssättet.

Kibsgaard (2019) lyfter fram hur viktigt det är att pedagogerna är förebilder för barnen i barnens språkutveckling.

I intervjuerna framkom det att respondenterna anser att de får ett bra stöd från specialpedagogerna. Mohss (2014) betonar vikten av konsultationen specialpedagogerna ger till pedagogerna ute på fältet och att det är en viktig del av deras arbete. Oftast är det språket som är orsaken till att specialpedagogen kontaktas och pedagogerna försöker tillsammans finna lösningar för att kunna stödja barnen på den nivå de behöver få stöd. Några respondenter nämnde att stödet av specialläraren kan se olika ut i olika kommuner. Respondenterna skulle önska man har ett första möte med pedagogerna och specialpedagogen innan det nyanlända barnet börjar för att kunna påbörja rätt stödinsats från början.

Specialpedagogerna berättade i intervjuerna att de samarbetar med olika yrkesprofessionella som till exempel talterapeut, psykolog och rådgivningen. Enligt Utbildningsstyrelsen (2022) och Mohss (2014) skall stödinsatserna ske direkt man känner en oro för barnet och pedagogerna på fältet skall ta hjälp av specialpedagogerna. Ifall det finns en oro kring barnets språk kan specialpedagogen ta kontakt med talterapeuten för att rådfråga hur man går vidare samtidigt som specialpedagogen stödjer pedagogerna ute på fältet. Det lyftes upp av respondenterna hur viktigt det är att man beaktar barnets modersmål eftersom språkutvecklingen går hand i hand med det andraspråket. Detta beaktar Sandvik och Spurkland (2015) som en viktig del i den flerspråkiga språkutvecklingen. När det kommer till nyanlända barns språk tar man vid behov hjälp av en tolk för att kontrollera barnets modersmål.

5.1.2. Möjligheter och utmaningar med flerspråkighet enligt pedagoger och specialpedagoger inom småbarnpedagogisk verksamhet

I intervjuerna framkom det att det finns möjligheter och utmaningar med flerspråkighet inom småbarnspedagogiken. Respondenterna lyfte fram att barnen får ta del av olika språk från tidig ålder och lära sig nya språk ifall nyanlända barn finns med i barngruppen. Att sjunga på olika språk gör även de nyanlända barnen mera delaktiga i verksamheten vilket Svensson (2009) lyfter upp som en viktig del. Kibsgaard (2019) konstaterar att flerspråkiga barn kan reagera med utmanande beteende när de inte förstår eller blir förstådda. Respondenterna berättade kring utmaningarna med ett främmande språk och hur det kan påverka barnen när de inte blir förstådda eller kan göra sig förstådda. Utmaningarna blir till att barnen reagerar utåt när de inte förstår och känner frustration för att ingen förstår dem. En annan utmaning som framkom var

att barnen har svårt att sitta stilla och orka koncentrera sig när de inte förstår språket. Av specialpedagogerna framkommer det här att det är oerhört viktigt att pedagogerna använder bilder och delar in barnen i smågrupper för att stödja de nyanlända barnen.

Det behövs närvarande pedagoger i småbarnspedagogiken för att barnen skall lära sig ett andraspråk och bli delaktiga menar både Kibsgaard (2019) och Kultti (2014). Det framkommer i min undersökning att utmaningen inte är språket utan att det inte finns tillräckligt med personal som stödjer dessa barn i alla aktivitetsbyten, samlingar och i verksamheten, vilket betyder att det tar längre tid för barnet att lära sig språket.

Det framkommer om kultur i intervjuerna och respondenterna nämner både möjligheter och utmaningar med det. Att barn lär sig bekanta sig med olika kulturer skapar en mångfacetterad miljö vilket Lahdenperä (2018) lyfter upp som en positiv sak i verksamheten. Respondenterna nämner att det kräver tid från personalen att göra sig förstådda för barnets vårdnadshavare eftersom en del saker inte är lika självklart när de kommer från en annan kultur. Respondenterna tog upp att man skulle behöva mera kunskap om olika kulturer innan barnen börjar för att ha en förståelse för barnens kultur också, detta menar Lahdenperä (2018) att är en viktig kunskap för pedagogerna som bör finnas.

I intervjuerna framkommer vårdnadshavarnas delaktighet och hur viktig den är enligt respondenterna. Inom småbarnspedagogiken har pedagogerna daglig kontakt med barnens vårdnadshavare. Ibland kan det vara svårt för pedagogerna att förstå vad vårdnadshavarna menar eller tvärtom och då nämner respondenterna att ta in tolk vid större samtal blir aktuellt. En av respondenterna nämner att det finns en städerska vid daghemmet som kan barnens språk och detta är en stor fördel. I intervjuerna framkommer det att från pedagogernas sida kräver det en hel del förklaringar om vardagliga saker som till exempel varma kläder när det är kallt ute vilket är en utmaning.

Slutsats

I mina resultat framkommer olika arbetssätt och metoder som pedagoger använder sig av för att stödja nyanlända barns språkutveckling. Det visuella stödet är det stöd som används oftast inom småbarnspedagogiken av mina respondenter. Respondenterna upplever att de får bra stöd från specialpedagogerna och att de samarbetar för att finna olika lösningar att pröva på. I mina resultat framkommer flera möjligheter med flerspråkighet men en del fler utmaningar. Respondenterna upplever att de skulle behöva mera kunskap om kulturen innan barnet börjar vid daghemmet. Det upplevs även att det finns för lite vuxna ute på fältet för att kunna stödja barnen från tidig ålder. Det är till stor fördel ifall det finns någon vid daghemmet som kan nyanlända barnens modersmål som kan hjälpa personalen med föräldrasamarbetet och vardagliga ärenden.

5.3. Metoddiskussion

I min avhandling valde jag en kvalitativ metod eftersom syftet var att ta reda på hur pedagogerna och specialpedagoger stödjer nyanlända barns språkutveckling samt vilka utmaningar och möjligheter de upplever.

Jag använde mig av kvalitativa intervjuer i min avhandling. Jag använde mig att semistrukturerade intervjuer för att ge möjlighet att förtydliga något för respondenterna ifall det behövdes. Den som intervjuar behöver vara aktsam med sina egna åsikter för att inte påverka respondenternas svar skriver Kvale och Brinkman (2014). Eftersom jag själv har arbetat med nyanlända barn var detta en utmaning eftersom i en intervjusituation ska forskaren aldrig föra fram egna åsikter. Tillförlitligheten i avhandlingen stärktes av att inga ledande frågor eller fördjupade följdfrågor ställdes. Innan intervjuerna gjorde jag en intervjuguide som jag använde mig av och som testats innan som pilotintervju.

Jag använde mig av innehållsanalys när jag analyserade materialet eftersom jag ville ta reda på pedagogernas upplevelser och vilka arbetssätt och metoder de använder sig av, vilket Olsson och Sörensen (2007) beskriver som en lämplig analys när man vill ta reda på någons upplevelser och dra slutsatser utifrån en kontext. Jag analyserade materialet och skapade kategorier som baserade sig på forskningsfrågorna. När jag skapade kategorierna blev resultatet tydligare och jag fick med det viktigaste ur det insamlade materialet. Jag fick en del resultat

som inte omfattade språkutvecklingen och jag valde därför att lämna bort en del av resultatet och ändra mina forskningsfrågor i efterhand.

Jag figurerade respondenternas namn för att behålla anonymiteten och allt material var under låst dator vilket Kvale och Brinkman (2014) menar att är viktigt. Efter jag analyserat materialet, skapades kategorier baserat på forskningsfrågorna.

5.3. Pedagogiska implikationer och förslag på fortsatt forskning

Eftersom vi lever i en alltmer mångkulturell värld blir det vanligare med nyanlända barn inom småbarnspedagogiken i Svenskfinland. Den småbarnspedagogiska verksamheten behöver få information kring de nyanlända barnen innan de börjar för att få en förståelse för kulturen och kunna stödja barnen på bästa sätt. Daghempersonalen behöver få kunskap om flerspråkighet och hur man tar in det i verksamheten med alla andra barn så att alla känner sig inkluderade. Personalen behöver också få tillgång till skapade metoder, arbetsmaterial eller handbok att använda sig av. Det är viktigt att även samhället och utbildningarna tar hänsyn till att flerspråkigheten ökar och att pedagogerna behöver kompetens och resurser för att lyckas bemöta dessa barn. Den mångkulturella verksamheten ställer nya krav på pedagogerna.

Ett förslag på fortsatt forskning kunde vara att studera hur pedagogerna genomför sin verksamhet där det finns flerspråkiga barn vid till exempel samling, verksamhetsaktiviteter och så vidare. Denna studie kunde genomföras som observationer.

Källor

- Bjar, L., & Liberg, C. (2010). *Barn utvecklar sitt språk* (2.uppl.). Studentlitteratur.
- Björk-Willén, P. (2018). *Svenska som andra språk i förskolan*. Natur & Kultur Akademisk.
- Cummins, J. (2017). *Flerspråkiga elever: effektiv undervisning i en utmanande tid*. Natur & Kultur.
- Debruin-Parecki, A., & Gear, S. (2016). *Utveckla förståelse i förskolan. En grund för god läsutveckling*. Studentlitteratur.
- Denscombe, M. (2018). *Forskningshandboken - för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna* (4.uppl.). Studentlitteratur.
- Karanfil,F, & Demir,S. (2021). Multilingual identity development in a trilingual setting: A case study of refugee identity and language use. *Journal of Language and Linguistic Studies*, 17(2), 866-883. <https://www.jlls.org/index.php/jlls/article/view/2140>
- Elmeroth, E. (2017). *Möte med andraspråkselever*. Studentlitteratur.
- Fejes, A., & Thornberg, R. (2015). *Handbok i kvalitativ analys* (2.uppl.). Liber
- Hansell, K., Palojärvi, A., Björklund, S., & Pärkkä, M. (2020) Kielirikasteinen varhaiskasvatus ja toinen kotimainen kieli avaimina kielitietoisuuteen ja monikielisyyteen. *Kieli, koulutus ja yhteiskunta*, 11(3). <http://urn.fi/URN:NBN:fi:jyu-202005143199>
- Hagen, Å -M. (2017). Improving the Odds: Identifying Language Activities that Support the Language Development of Preschoolers with Poorer Vocabulary Skills. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 15(1), 649–663. <https://doi.org/10.1080/00313831.2016.1258727>
- Honko, M., & Mustonen, S. (2021). Kielet valintojen kohteena varhaiskasvatuksessa. *Kieli, koulutus ja yhteiskunta*, 12(1). <http://urn.fi/URN:NBN:fi:jyu-202102121536>
- Honko, M., & Mustonen, S. (2020). Miten monikielisyys ja kielitieteiset toimintatavat koetaan varhaiskasvatuksessa?. *Journal of Early Childhood Education Research*, 9(2), 522–550. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:jyu-202012237346>
- Jacobsen, D. (2012). *Förståelse, beskrivning och förklaring*. Studentlitteratur.

- Kvale, S., & Brinkmann, S. (2014). *Den kvalitativa forskningsintervjun* (3.uppl.). Studentlitteratur.
- Kibsgaard, S. (2019). *Vägar till språk i förskolan*. Studentlitteratur.
- Kultti, A. (2014). *Flerspråkiga barns villkor i förskolan: lärande av och på ett andra språk*. Liber.
- Ladberg, G. (2003). *Barn med flera språk. Tvåspråkighet och flerspråkighet i familj, förskola, skola och samhälle* (3.uppl.). Liber.
- Lähdenperä, P. (2018). *Den interkulturella förskolan. Mål och arbetssätt*. Liber.
- Nettelbladt, U., & Salameh, E-K. (2013). *Språkutveckling och språkstörning hos barn. Pragmatik-teorier, utveckling och svårigheter*. Studentlitteratur
- Olsson, H., & Sörensen, S. (2007). *Forskningsprocessen- kvalitativa och kvantitativa perspektiv* (2.uppl.). Liber
- Repo, L., Paananen, M., Eskelinen, M., Mattila, V., Lerkkanen, M-K., Gammelgård, L., Hjelt, H. (2019). Varhaiskasvatuxen laatu arjessa. Varhaiskasvatussuunnitelmien toteutuminen päiväkodeissa ja perhepäivähoidossa. *Kansallinen koulutuksen arviointikeskus, 15*. https://karvi.fi/wp-content/uploads/2019/09/KARVI_1519.pdf
- Salameh, E-K. (2018). Språkstörning hos flerspråkiga barn. I P. Björk-Willén, P. (2018). (Red.) *Svenska som andra språk i förskolan*. (s.36–55). Natur & Kultur Akademisk
- Sandell Ring, A. (2021). *Mångfaldens förskola. Flerspråkighet, omsorg och undervisning*. Studentlitteratur.
- Mohss, N. (2014). Specialpedagogik i förskolan, ett problemorienterat synsätt. I P. Sandström, M., Nilsson, L., Stoor, J. (2014). (Red.) *Inkludering: möjligheter och utmaningar*. (s.75–88). Studentlitteratur.
- Sandvik, M., & Spurkland, M. (2015). *Språkstimulera och dokumentera i den flerspråkiga förskolan* (2. uppl.). Studentlitteratur.
- Skans, A. (2011). *En flerspråkig förskolas didaktik i praktiken*. Liber. <https://mau.diva-portal.org/smash/get/diva2:1404567/FULLTEXT01.pdf>

- Sjöberg, M. F., & Lindgren Eneflo, E. (2019) *Man blir lite osäker på om man gör rätt, en studie om pedagogers arbete med flerspråkighet i förskolan*. Nordisk Barnehageforskning. <https://doi.org/10.7577/nbf.3080>
- Sopanen, P. (2019). Språkmedvetenhet i småbarnspedagogiskt arbete: Finländska daghemspedagogers reflektioner. *Nordisk Barnehageforskning*, 18(1). <https://doi.org/10.7577/nbf.2868>
- Svensson, A-K. (2009). *Barnet, språket och miljön: från ord till mening*. Studentlitteratur
- Wedin, Åsa (2011). Klassrumsinteraktion i de tidiga skolåren - Flerspråkiga elever i skolans språkliga vardag. *Nordic studies in education*, 31(3),210–225. urn:nbn:se:oru:diva-19116
- West, S. (2016). Läroplansgrunderna i den flerspråkiga skolvärlden –granskning av utvalda termer. I P. Hirvonen, D. Rellstab & N. Siponkoski (Red.) Text och textualitet. *VAKKI-symposium*,7,376–387. https://www.vakki.net/publications/2016/VAKKI2016_West.pdf
- Vygotskij, L. (2001). *Tänkande och språk*. Daidalos AB.

Intervjuguide

Bakgrundsfrågor till lärarna

Vilken yrkesbenämning har du?

Med vilken åldersgrupp barn arbetar du?

Hur många nyanlända barn finns i din barngrupp?

Hur många år har du arbetat inom småbarnspedagogiken?

Hur förbereds ni när nyanlända barn skall komma till er avdelning?

Bakgrundsfrågor till specialpedagogerna:

Vilken yrkesbenämning har du?

Hur många nyanlända barn finns i ditt ansvarsområde?

Hur många år har du arbetat inom småbarnspedagogiken?

Forskningsfråga 1: Vilka arbetssätt använder pedagoger och specialpedagoger sig av för att stödja flerspråkiga barns språkutveckling?

Hur stödjer ni barnets flerspråkiga språkutveckling? Ge konkreta exempel. (Vem gör det, hur kommunicerar ni)

Vad är viktigt att tänka på med tanke på till exempel miljön i daghemmet när det finns nyanlända barn i gruppen?

Vilka metoder/material använder ni för att stödja språkutvecklingen? Hur väljer ni?

Arbetar ni individuellt med nyanlända barn eller i grupp?

Hur arbetar ni kring att nyanlända barn skall få utveckla sin svenska samt utöva sitt eget modersmål?

Forskningsfråga 2: Vilka möjligheter och utmaningar upplever pedagoger och specialpedagoger med flerspråkighet inom småbarnspedagogisk verksamhet?

Finns det utmaningar med att ett barn inte bemästrar det svenska språket, i så fall vilka?

Vilka möjligheter ges barnet i daghemsverksamheten för att kunna utveckla det svenska språket?

Anser ni att ni har fått tillräckligt med kunskap/fortbildningar/material kring hur man stödjer flerspråkiga barn?

Forskningsfråga 3: Hur är specialpedagogerna delaktiga kring flerspråkiga barn i småbarnspedagogiken?

När kopplas specialpedagogen in kring stödandet av nyanlända barns språkutveckling?

Arbetar ni individuellt med nyanlända barn, i så fall hur ofta?

Till specialpedagogerna: Hur går stödprocessen till/vidare?

Till lärarna: Hurudant stöd får ni av specialpedagogerna kring nyanlända barns språkutveckling? Vad skulle ni önska för stöd av specialpedagogerna?

Avslutande: Annat ni vill berätta?